

Profiel

vakblad

voor professionals in het middelbaar beroepsonderwijs

KWALITEITSVOL ONDERWIJS

begint met
aandacht

KWALITEIT EN EXCELLENTIE

4 **KWALITEIT BEGINT
BIJ JEZELF**

KWALITEIT EN VSV

8 **NIEMAND VAN SCHOOL
ZONDER DIPLOMA**

INTENSIVERING TAAL EN REKENEN

14 **TAAL- EN REKEN-
CAPACITEIT GAAT OMHOOG**

KWALITEIT EN STUDEWAAARDE

18 **STUDEWAAARDE BELOONT
BETERE RESULTATEN**

PROFESSIONALISERING EN BPV

22 **STRAKKE AFSPRAKEN
MET DE LEERBEDRIJVEN**

Investeren in leerlingen én docenten

In vijf edities van mbo-vakblad Profiel zijn professionals in het middelbaar beroepsonderwijs aan het woord gekomen over de achtergrond en de gevolgen van Regeling kwaliteitsafspraken mbo 2015-2018. Het ministerie van OCW en het mbo kwamen daarbij overeen om aan de hand van een zevental thema's de kwaliteit van het onderwijs een stimulans te geven en verder te verbeteren. De artikelen hierover in Profiel kwamen tot stand via een samenwerking tussen mbo-vakblad Profiel en de projectgroep Kwaliteitsafspraken 2015-2018 van de directie MBO van het ministerie van OCW. In deze uitgave zijn alle artikelen gebundeld.

Het doel van de kwaliteitsafspraken is de kwaliteit van het onderwijs verder te verbeteren door instellingen te stimuleren gericht in hun onderwijs te investeren, zodat zij het beste uit de leerlingen halen. Hiervoor ontvangen de mbo-instellingen in het kader van de kwaliteitsafspraken een extra investeringsbudget. Met de kwaliteitsplannen werken de instellingen aan de kwaliteitsverbetering die past bij het eigen opleidingsaanbod en aansluit op de maatschappelijke vraag van de regionale omgeving. Het gaat hier onder andere om de professionele ontwikkeling van onderwijspersoneel. De resultaatafhankelijke beloning gaat naar instellingen die uitdagend en kwalitatief hoogstaand onderwijs bieden, waardoor studenten het beste uit zichzelf halen (lees; een zo hoog

mogelijk diploma behalen). Dat gebeurt door middel van:

1. Het verminderen van voortijdig school uitval wordt beloond vanuit het vsv-budget;
2. Het begeleiden van meer studenten dan voorheen naar een diploma dat hoger is dan men zou verwachten op grond van de vooropleiding, wordt beloond vanuit het resultaatafhankelijk budget voor studiewaarde.

Niet alleen verbetering van de resultaten wordt beloond, maar ook het behoud van zeer goede resultaten. Een verbetering wordt afgemeten door een vergelijking met de eigen resultaten ('meer ... dan voorheen'); daartoe wordt een basiswaarde berekend door het gemiddelde te nemen van de vier schooljaren 2010/11 t/m 2013/14. Om de indicator beter bruikbaar te maken voor sturing binnen de instelling, is ervoor gekozen de basis voor de beloning van studiewaarde op een laag aggregatieniveau te leggen. Gekozen is voor de eenheid als een combinatie van domein en niveau.

De ontwikkeling in het voorjaar 2015

Januari

Sinds 1 januari 2015 geldt de Regeling kwaliteitsafspraken mbo. Hierin zijn de voorwaarden vastgelegd om voor het investeringsbudget in aanmerking te komen: het opstellen van een kwaliteitsplan (met eventueel een excellentieplan) en het ondertekenen van de Overeenkomst kwaliteitsafspraken mbo. In deze overeenkomst zijn afspraken opgenomen over de inzet en de manier waarop mbo-instellingen en het ministerie de komende jaren samenwerken in het kader van de kwaliteitsafspraken.

Eind januari ontvingen mbo-instellingen een uitnodiging van minister Bussemaker om deze overeenkomst te ondertekenen. Veel instellingen waren intussen al volop aan de slag met het opstellen van het kwaliteitsplan. De mbo-accountmanagers voerden gesprekken met de mbo-instellingen om de regeling Kwaliteitsafspraken mbo en de voorwaarden waaraan het kwaliteitsplan moest voldoen nader toe te lichten. Bovendien boden zij informatieproducten aan die benut konden worden voor de concrete invulling van het kwaliteitsplan.

Februari

In de tweede helft van februari organiseerde OCW een drietal informatiebijeenkomsten om aandacht te besteden aan de Regeling Kwaliteitsafspraken, het gebruik van informatie-

Mbo-vakblad Profiel publiceerde een reeks artikelen in het kader van de Kwaliteitsafspraken 2015-2018 die tussen het mbo en het ministerie van OCW zijn gemaakt. De artikelen belichten de thema's die in het kader van de afspraken zijn vastgesteld:

februari	: excellentie
maart	: vsv en kwetsbare jongeren
april	: intensivering taal en rekenen
mei	: studiewaarde
juni	: beroepspraktijkvorming en professionalisering

De artikelen zijn breed verspreid via:

www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl, *mbo-vakblad Profiel*,
www.profielactueel.nl en de digitale nieuwsbrief *ProfielActueel*.

Een proces van bewustwording en kwaliteit zichtbaar maken, onderhouden en verbeteren

producten bij het opstellen van het kwaliteitsplan en de indicator studiesucces.

Maart

Alle mbo-instellingen ontvingen februari 2015 een uitnodiging van minister Bussemaker om de overeenkomst kwaliteitsafspraken te ondertekenen. Ondertekening van deze overeenkomst was bedoeld om de wederzijdse inzet bij de uitvoering van de kwaliteitsafspraken te onderstrepen. Het merendeel van de mbo-bestuurders had in maart zijn of haar handtekening gezet.

April

Mbo-instellingen zijn volop bezig met de invulling van hun kwaliteitsplan. Zij kunnen hierbij nu ook gebruik maken van de mbo-instellingsrapportage en de mbo-scanner die sinds medio maart te vinden zijn op www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl. Met de instellingsrapportage wordt op een aantal indicatoren inzichtelijk gemaakt hoe de mbo-instelling zich verhoudt tot andere (vergelijkbare) instellingen. De mbo-scanner is een interactieve variant van de instellingsrapportage, waarmee je zelf selecties kunt maken om instellingen op diverse aspecten te vergelijken op verschillende aggregatieniveaus. Mbo-accountmanagers bezoeken deze maand op verzoek de mbo-instellingen om het concept studiewaarde nader toe te lichten. Daarbij maakten zij gebruik van de animatie studiewaarde (www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl/animatiestudiewaarde) waarin kernachtig wordt uitgelegd hoe de indicator studiewaarde werkt en in welke situatie een mbo-instelling beloond wordt. Niet alleen betere resultaten worden beloond, maar ook het behoud van zeer goede resultaten.

Mei

Op 30 april 2015 was de deadline voor het inleveren van de kwaliteitsplannen (inclusief de plannen over excellent vakmanschap) bij DUO. Alle mbo-instellingen hadden hun plan ingediend! Dit verdient een compliment. MBO in Bedrijf ging vervolgens aan de slag met de beoordeling. Eind juni ontvingen mbo-instellingen m.b.t. de plannen voor excellent vakmanschap het eindadvies van MBO in Bedrijf. Dit werd ook aan de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap verzonden, op grond waarvan de excellentieplannen worden goed- of afgekeurd. Uiterlijk in augustus volgt het advies over het kwaliteitsplan.

Een extra kwaliteitsimpuls

Voor 1 september ontvangen de mbo-instellingen het advies van MBO in Bedrijf over het kwaliteitsplan. Daarmee breekt voor de Kwaliteitsafspraken een nieuwe fase aan. Het doel van deze afspraken is, voortbouwend op de aanpak van focus op vakmanschap, een extra impuls geven aan kwaliteitsverbetering in het mbo om jongeren zo goed mogelijk voor te bereiden op de arbeidsmarkt of een vervolgopleiding.

Ruim een jaar geleden, op 11 juli 2014, is het Bestuursakkoord ondertekend met daarin de hoofdlijnen voor de uitwerking van de Kwaliteitsafspraken. Met elke instelling afzonderlijk heeft de minister in maart een overeenkomst getekend om van beide kanten de inzet voor kwaliteitsverbetering te bekrachtigen. We faciliteren de instellingen met onder andere een mbo-instellingsrapportage, een mbo-scanner en toelichting door het accountmanagement van het ministerie. Eind april hebben alle mbo-instellingen een kwaliteitsplan ingediend, waarin ze SMART hun doelen aangeven en de aanpak. De onderwijsteam hebben een centrale rol gespeeld in de totstandkoming van de plannen en ook de studenten zelf zijn vaak nauw betrokken. Naast voortijdig schoolverlaten is afgelopen jaar samen met de sector een nieuwe indicator ontwikkeld: studiewaarde. Als de instellingen zich verbeteren door meer jongeren naar een hoger niveau te brengen, worden ze vanaf 2016 hiervoor beloond.

Nu alles is in het werk is gesteld om de extra kwaliteitsimpuls te realiseren, komt het aan op de uitvoering; daadwerkelijk het onderwijs verder verbeteren. De student is degene die de kwaliteit van het onderwijs ervaart. Als alles goed gaat en de uitvoering net zo veelbelovend is als de plannen zelf, dan gaan op mbo-studenten op alle niveaus hier de vruchten van plukken. Ik zie de kwaliteitsafspraken als een belofte aan mbo-studenten. Met het voorwerk van afgelopen jaar heb ik vertrouwen in de goede uitvoering en dat we de belofte aan studenten de komende jaren waar gaan maken.

Ester Arons,

Hoofd Kwaliteitsafspraken, directie MBO

Juni

Donderdag 30 april jl. was de deadline voor het inleveren van de kwaliteitsplannen (inclusief de plannen over excellent vakmanschap) bij DUO. Alle mbo-instellingen hebben hun plan ingediend! MBO in Bedrijf is nu aan de slag met de beoordeling. Eind juni ontvingen mbo-instellingen met betrekking tot de plannen voor excellent vakmanschap het eindadvies van MBO in Bedrijf. Dit werd ook aan de minister van OCW toegestuurd, op grond waarvan de excellentieplannen werden goed- of afgekeurd. Uiterlijk in augustus 2015 volgde het advies over het kwaliteitsplan.

Voor informatie of vragen kan men terecht op www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl of bij de mbo-accountmanager met wie de school contact heeft.

Mbo-professionals vertellen hoe zij werken aan kwaliteit

Kwaliteit begint bij jezelf

Eric Okhuijsen:

Problemen voorkomen door zelfsturend leren

Weliswaar worden de activiteiten binnen de afdeling Bouw en Schilderen MBO Amersfoort niet expliciet geschaard onder het thema 'excellentie' maar ze zijn er wel degelijk een uiting van. Coördinator Eric Okhuijsen is met zijn afdeling op diverse fronten in de weer. Het zijn activiteiten die het onderwijs een krachtige kwaliteitsimpuls zullen geven: behalve een verhuizing en de opzet van een nieuwe afdeling binnen Bouwtechniek wordt op zijn afdeling een professioneel leerteam opgezet waarmee zelfgestuurd leren bevorderd wordt. De studenten werken in de werkplaats aan opdrachten waarin ze hun eigen opleiding zoveel mogelijk initiëren en samenstellen (toekomstige zgn. 'leertuinen'). Okhuijsen deed onderzoek naar zelfgestuurd leren in het kader van zijn masteropleiding Leren & Innoveren (2013-2014).

'Het idee achter zelfsturend leren is dat het helpt problemen te voorkomen die veel studenten ondervinden in het eerste jaar van hun opleiding. Problemen die te maken hebben met onvoldoende aansluiting tussen theorie en praktijk.

Studenten worden daardoor onzeker, laten veel over aan hun docenten en instructeurs en nemen geen initiatief en verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces. Terwijl dat juist de

motivatie bevordert, het geleerde beter laat beklijven en studenten helpt zich voor te bereiden op de kennismaatschappij. Zelfsturend leren werkt dus kwaliteitsbevorderend.' In juni 2014 deed Okhuijsen hiervan verslag in de nieuwsbrief ProfielActueel.

Erik Okhuijsen:

'Zelfsturend leren werkt kwaliteitsbevorderend'

Wat volgens Okhuijsen ook een belangrijke meerwaarde geeft aan het onderwijs, is samenwerking met het bedrijfsleven. Daar wordt hard aan gewerkt. Op de afdeling Bouw en Schilderen is die samenwerking tweërlei:

- Instructie in de zogenoemde bouwschool door het opleidingsbedrijf. 'Daarin werken instructeurs vanuit bedrijven op de school. Zij geven direct instructie aan de studenten tijdens de praktijklessen, daarbij ondersteund door een docent van de school.'
- Instructie bij de bedrijven zelf. Daarin kunnen de studenten de echte praktijk koppelen aan hetgeen ze op school leren.

Deze samenwerking bereidt de studenten al in een vroeg stadium voor op de toekomst: het werkveld waarin ze later terecht komen.

Erik Okhuijsen is coördinator afdeling Bouw en Schilderen MBO Amersfoort

Marieke Gervers: Exellentielab voor bijzondere studenten

Ze is architectonisch vormgever, werkte in de architectuur, bij de publieke omroep, in de theaterwereld en kwam van daaruit als projectleider bij het mbo terecht. Marieke Gervers bleef er: 'Ik zag zoveel potentie, zoveel goede mensen, maar ik zag ook hun worsteling met alles wat ze moeten doen. En ik zag veel verbetermogelijkheden. Deels hebben we die inmiddels kunnen realiseren. Wat ik nu mag gaan doen, is een soort 'practoraat' opzetten voor de creatieve industrie. Voor analyse, onderzoek, ontwikkeling en implementatie. Bijvoorbeeld voor een goede module stimulering zzp-schap, of voor de opzet van internationale uitwisselingen. Dingen waar je in de waan van de dag niet aan toekomt.'

Op het College Zuid van het ROC van Amsterdam waar het Art&Entertainmentcollege deel van uitmaakt, wordt een excellentielab opgezet voor studenten die niet in de standaard context passen. Faciliterend om samenwerkingsverbanden aan te gaan, bijvoorbeeld met instellingen buiten het ROC van Amsterdam. Hierdoor kan de school meer en op een hoger niveau activiteiten en projecten aanbieden. Of om interdisci-

Marieke Gervers is manager Art&Entertainmentcollege ROC van Amsterdam

plinair te werken of versnelde trajecten aan te bieden.

Wat is excellentie en hoe wordt dat herkend?

Marieke Gervers: 'Het gaat vooral om werkhouding en professionele attitude. Doet een student actief mee, kan hij samenwerken, feedback geven, incasseren, neemt hij initiatief. Om dat te herkennen is een goede coachstructuur nodig. Een mentor met een docententeam die geregeld overleg hebben, die de studenten kennen en hun bevindingen over de studenten delen. Maar die ook de innerlijke 'stem' van de student wakker kunnen maken: wat is diens potentie en hoe zorgen we ervoor dat hij die gaat aanspreken? En dan is het natuurlijk belangrijk dat we vervolgens deze studenten in hun 'excellentie' kunnen faciliteren.'

Tot slot wil Gervers graag kwijt dat er volgens haar iets mist in de leerlijn mbo – hbo omdat die aansluiting soms onvoldoende is. 'Een mbo'er die z'n opleiding actief en goed heeft doorlopen, heeft over het algemeen meer in huis dan een >>

hivist. Het hbo moet beiden bedienen, helaas nog wel eens ten koste van die mbo'er. Ik pleit daarom voor een aparte niveau 5-opleiding voor afgestudeerde mbo'ers met directe uitstroom op de arbeidsmarkt. En dat valt mijns inziens ook onder excellentie.'

Loes Nobbe is docent bij
Helicon mbo Nijmegen

Loes Nobbe: Ondernemerschap tonen

Voor Loes Nobbe, docent en projectleider Talentlab Helicon mbo Nijmegen, zit excellentie vooral in het tonen van ondernemerschap. Een belangrijke eigenschap immers voor afgestudeerden van de groene opleidingen van Helicon. Handelen de studenten pro-actief, doen ze naast hun studie dingen op hun vakgebied, zijn ze bereid iets te vertellen op een voorlichtingsavond bijvoorbeeld? Nobbe: 'We willen studenten natuurlijk op ieder niveau kunnen bedienen, maar het is een kans voor Helicon om structureel op basis van de Kwaliteitsafspraken, in te spelen op excellentie. Bijvoorbeeld door meer keuzemogelijkheden aan te bieden. Excellentie herkennen en er iets mee doen vereist goede begeleiding en hoort bij de professionaliteit van docenten. Professionalisering is ook weer een belangrijk kwaliteitsaspect. Zo houden de thema's van de Kwaliteitsafspraken natuurlijk heel nauw verband met elkaar.'

Loes Nobbe:
'Excellentie herkennen en er iets mee doen vereist goede begeleiding'

Dat Nobbe professionalisering naar voren brengt is niet vreemd. Ze is namelijk ook lid van de projectgroep Helicon Academy. Ze heeft onderzoek gedaan naar loopbaanbegeleiding voor haar masterstudie aan de lerarenopleiding voor agrarisch onderwijs (Stoas). De Helicon Academy is opgezet vanuit de idee dat 'medewerkers zelf de beste docent willen zijn en gemotiveerd zijn om zich verder te ontwikkelen.' Nobbe: 'We voeren een streng beleid wat betreft bevoegdheden, we vragen minimaal een tweedegraads bevoegdheid. Dat betekent ook dat we beginnende docenten goed willen begeleiden en peer-review en intervisie willen aanbieden. Vanuit de Academy bekijken we hoe we dit het beste kunnen

doen. Een ander aspect is de Talentlab voor jonge beginnende docenten. Hoe kunnen we hen aan ons binden en bijvoorbeeld inzetten voor beleid- en/of ontwikkeltaken?'

Voorwaarde voor kwaliteitsverbetering is ook inzicht hebben in resultaten: hoe kijken studenten en anderen tegen ons onderwijs aan? Helicon wil resultaten per opleiding inzichtelijk maken voor opleidingsteams. Nu zijn deze op centraal directieniveau toegankelijk, maar die moeten lager in de organisatie beschikbaar komen. Direct het resultaat zien van je werk, betekent dat je gericht én met elkaar, kunt werken aan de analyse ervan en aan verbetering of verandering.

Joep Staps: Zorgen dat studenten elkaar prikkelen om hun best te doen

Joep Staps is programma-
manager bij ROC A12

Voordat minister Bussemaker het thema excellentie 'in de groep gooi- de' was ROC A12 daar niet nadruk- kelijk mee bezig. Bij ROC A12 zoekt men hoe excellentie binnen het kwaliteitsplan handen en voeten moet krijgen. 'De minister heeft ons geprikkeld om niet alleen te letten op studenten die risico lopen op voortijdige schooluitval, maar ook om leerlingen die veel in hun mars hebben meer te stimuleren,' vertelt Joep Staps, programmamanager bij ROC A12. Onder excellentie verstaat ROC A12 dat studenten die goed zijn in hun vak geprikkeld moeten worden om nog beter te worden. 'En studenten die voldoende presteren moeten de ruimte krijgen om goed te worden in hun vak,' zegt Staps. 'Als je de goed presterende studenten positieve aandacht geeft, prikkel je hun medestudenten om ook hun best te doen. Ze kunnen zich aan elkaar optrekken.'

Een sluitend plan rondom excellentie is er nog niet. Staps en andere onderwijsondersteuners spreken regelmatig met onderwijsteams, individuele docenten en studenten om tot een gezamenlijk gedragen excellentieplan te komen. 'Zo'n plan kun je niet van bovenaf opleggen, dat moet uit de mensen zelf komen als je hun betrokkenheid bij dit thema wil.'

Er zijn echter wel twee wapenfeiten dit het Gelderse roc inzet in hun excellentieplan: internationalisering en ondernemerschap. 'Met een internationale stage of een certificaat voor ondernemerschap vergroot een student zijn competenties. Dat geeft hem een plus,' zegt Staps. Hij is nog aan het puzzelen hoe studenten van techniekopleidingen kunnen excelleren. 'Misschien via een meester-gezel systeem of via beroepenwedstrijden. Dan moeten we wel zorgen dat de

beroepspraktijkvorming meer omvat dan alleen het opdoen van praktijkervaring. Studenten die zichtbaar uitblinken op hun stageplek zouden bijvoorbeeld ook de mogelijkheid moeten krijgen om meester te worden. We zoeken naar manieren waarop we goede studenten kunnen uitdagen om net iets meer te doen dan ze moeten en kunnen. In die extra's zit voor ons excellentie.'

Albert Jan Hoeve: Excellentie is uitblinken in vakmanschap

Albert Jan Hoeve,
strategisch onderwijs-
adviseur bij Deltion

Het thema excellentie lijkt lastig bij de kop te pakken. Bij ROC A12 is men nog aan het zoeken hoe excellentie binnen het kwaliteitsplan handen en voeten moet krijgen. Het Deltion College heeft al een uitgangspunt genomen: 'we willen ervoor waken dat we niet in een cijfertjescultuur terechtkomen.'

'Excellentie koppelen we niet aan een opleidingsniveau of een cijferlijst, maar aan de beroepsvaardigheden die een student heeft,' zegt Albert Jan Hoeve, strategisch onderwijsadviseur bij Deltion. Op alle opleidingsniveaus probeert Deltion dan ook de excellentie van de studenten te bevorderen. Bijvoorbeeld door mee te doen aan Skills Netherlands, het organiseren van interne beroepenwedstrijden en het opzetten van excellentieklassen. Bijvoorbeeld de Librijeklas bij de opleiding horeca waar uitmuntende koks in spé extra lessen krijgen van Jonnie de Boer en stage kunnen lopen bij toprestaurant De Librije. Om dergelijke lessen te kunnen faciliteren, werkt Deltion samen met het bedrijfsleven. Dat kan ook niet anders, zegt Hoeve, 'we zijn immers een beroepsopleiding die opleidt voor de arbeidsmarkt. En we willen het beroepenveld laten zien dat we er als onderwijsinstelling alles aan doen om de student uit te laten groeien tot een vakman of vakvrouw van formaat.'

De cultuur van de onderwijsinstelling vormt de basis om excellentie vorm te geven, aldus Hoeve. 'Het idee van minister Bussemaker dat mbo-studenten ook cum laude kunnen afstuderen, past niet in ons idee van excellentie. We willen ervoor waken dat we niet in een cijfertjescultuur terechtkomen. De docenten en studenten moeten de ruimte hebben om ondernemend te zijn. Door te ontdekken waar je goed in bent, kun je excelleren. Om dat te stimuleren, hanteren we liever geen kader van regels, maar gaan we uit van de eigen inbreng van de teams. Wel gaan we bij elk team het gesprek aan over de kwaliteit van het onderwijs. Wat verstaan zij daaronder? Door het vergroten van het kwaliteitsbewustzijn bij de teams zien we dat er schoolbreed het besef is ontstaan dat excellentie veel te maken heeft met het functioneren van een team. Een team dat elkaar goed kent, het beroep waarvoor ze opleiden goed in beeld heeft en zich verantwoordelijk voelt voor de student en de opleiding, excelleert. Net als de studenten van dat team. Door dat schoolbreed te stimuleren, te delen en te laten zien, hopen we dat excellentie besmettelijk wordt binnen Deltion.' ■

Interviews/tekst: Bianca Hendriks en Aly Broomhaar

Mbo-professionals vertellen hoe zij werken aan kwaliteit

Niemand van school zonder diploma

Sonja van Rossum:

‘We betrekken de ouders erbij als er sprake is van dreigende uitval’

Op 9 februari 2015 feliciteerde minister Jet Bussemaker van OCW het Grafisch Lyceum Utrecht met een taart voor terugdringen van voortijdige schooluitval. De creatieve vakschool realiseerde het vorig schooljaar de grootse percentuele daling vsv’ers van alle Nederlandse mbo-vakscholen. ‘Die daling komt door de focus op het tegengaan van vsv, van de studentenadministratie tot aan het College van Bestuur en alles wat daartussen zit,’ zegt Sonja van Rossum. Onze kracht ligt in onze sluitende aanpak dat iedere student wordt gezien, ook als hij er niet is.’

Tijdens de intake kijkt het Grafisch Lyceum Utrecht al naar de eventuele ondersteuningsbehoefte van een student en maakt daar waar nodig een plan van aanpak. Hiernaast is het verzuimbeleid aangescherpt en uitgebreid gecommuniceerd met docenten, studieloopbaanbegeleiders en studenten. Voor leerlingen die een verkeerde opleidingskeuze hebben gemaakt of niet op hun plek zitten, is er een heroriëntatietraject om een nieuwe opleidingskeuze te maken.

‘Geen enkele student kan onze school verlaten zonder dat de studieloopbaanbegeleider, teamleider, het Studieloopbaan en Advies Centrum, Leerplicht, het RMC én de ouders daarvan op de hoogte zijn en betrokken zijn geweest. Ook al is de student ouder dan 18; we betrekken de ouders erbij als er sprake is van veelvuldig verzuim of dreigende uitval. Tenzij een student uitdrukkelijk heeft aangegeven daar geen behoefte aan te hebben.’

Na de uitschrijving van een student gaan de medewerkers van het Studieloopbaan

Sonja van Rossum is vsv-coördinator bij het Studieloopbaan en Adviescentrum van het Grafisch Lyceum Utrecht

en Adviescentrum exact na welke vervolgstappen de student dan zet. ‘We checken of iemand ook echt naar de nieuwe opleiding is gegaan waarvoor hij zich heeft ingeschreven. Het kost maar één belletje om problemen te voorkomen. Is een

Sonja van Rossum:

‘We checken of iemand ook echt naar de nieuwe opleiding is gegaan’

student niet op zijn nieuwe opleiding aangekomen, dan nemen we met hem contact op en bieden hem opnieuw ondersteuning aan als hij daar behoefte aan heeft. Hiermee proberen we alsnog te voorkomen dat hij een vsv’er wordt.’

Paul Lakens:

‘Kwetsbare jongeren plaatsen we in klassen met groepsdocentaanpak’

‘Uit de cijfers van 2012-2013 blijkt dat wij nu al binnen de norm blijven die gesteld is voor het aantal voortijdig mbo-schoolverlaters voor schooljaar 2016-2017. Die cijfers zijn: 4 procent totaal en 2,7 procent voor mbo niveau 3 en 4,’ zegt Paul Lakens, directeur van het Lentiz LIFE College in Schiedam. Met verzuimende studenten voert de school dan ook stevige gesprekken. ‘De makkelijke kant,’ noemt Lakens dat. Preventie is lastiger. Wat doet de school om voortijdig schoolverlaten zoveel mogelijk te voorkomen? Lakens: ‘Wij kiezen ervoor al onze niveau 2-leerlingen in klassen te plaatsen met een zogenoemde ‘groepsdocentaanpak’. Als een leerling niet in de les verschijnt, bellen we hem waar hij blijft. En als het nodig is, sturen we iemand naar de leerling toe. De do-

VERZUIM VOORKOMEN... EEN BELANGRIJKE TAAK VOOR DE GROEPSDOCENT

Paul Laken is directeur Lentiz
LIFE College te Schiedam

centen op deze groepen zijn uitstekende pedagogen, ze zijn in staat vertrouwen te wekken en een band te ontwikkelen met leerlingen. Ze maken duidelijk welk gedrag ze van de leerlingen verwachten en bieden een duidelijke structuur. Op deze manier creëren ze rust in de groep en van daaruit kunnen ze de benodigde zorg en aandacht bieden.'

Eventuele kwetsbare jongeren onder de niveau 3- en 4-leerlingen kent de school onder andere vanuit de overdracht van het vmbo, dat ook onder de paraplu van Lentiz valt. 'We zien al snel welke leerlingen vaak verzuimen, smoezen gebruiken ed. Als dat uit de hand dreigt te lopen, plaatsen we deze ook in de niveau 2-klassen met de groepsdocentiaanpak. Of ze komen in onze opvangvoorziening, waar we bijvoorbeeld extra psychologische begeleiding kunnen bieden. Op deze manier kunnen we al onze leerlingen in elk geval een startkwalificatie laten halen. Moeilijker ligt het voor kwetsbare jongeren die überhaupt niet op komen

dagen of zich niet bij een school melden. Met de gemeente en andere regionale instanties en scholen, hopen we ook deze groep te bereiken.'

Reinoud van Uffelen:
'Maak het onderwijs zo persoonlijk mogelijk'

Volgens Reinoud van Uffelen gaat het erom dat we in het mbo 'betrokken begeleiding' bieden. Met name in het eerste leerjaar. Want dat is het jaar met de grootste struikelblokken: leerlingen die ontdekken dat ze niet de juiste opleiding gekozen hebben of leerlingen die door psychosociale problemen onvoldoende met hun opleiding bezig zijn. Van Uffelen: 'Een goede begeleiding naar het tweede leerjaar is ongelofelijk belangrijk. Als leerlingen die overgang eenmaal gemaakt hebben, maken

Reinoud van Uffelen is programmamanager VSV regio Noordoost-Brabant namens het Koning Willem I College

ze de opleiding over het algemeen ook wel af. Maak het onderwijs daarom zo persoonlijk mogelijk, zorg voor goede mentoren, integreer loopbaanoriëntatie (LOB) in de gehele opleiding. Ook in tussendoor gesprekjes in de keuken bij de horecaopleidingen of in de garage bij motorvoertuigtechniek. En zorg dat opleidingen een duidelijk beeld geven van het toekomstperspectief.'

Indicator studiewaarde

De ontwikkeling van de indicator studiewaarde is afgerond. Met de sector is overeenstemming bereikt over de manier waarop verbetering wordt gemeten en beloond. In de goed bezochte regiobijeenkomsten die in de tweede helft van februari hebben plaatsgevonden is de werking van de indicator uitgelegd. De komende weken bezoeken de mbo-accountmanagers de mbo-instellingen om vragen te beantwoorden en de betekenis van de indicator voor de mbo-instelling in kwestie nader toe te lichten.

Reinoud van Uffelen:

'We moeten in het mbo 'betrokken begeleiding' bieden'

Oog hebben voor potentiële uitvallers is een belangrijk kwaliteitsaspect van een onderwijsinstelling. Op het Koning Willem I College vult men 'betrokken begeleiding' niet alleen in met integratie van LOB in het gehele onderwijs, maar ook met extra voorzieningen. Van Uffelen: 'We hebben een succesklas, een coachklas, een techniekmakelaar voor leerlingen die verder de techniek in willen, mentoren per afdeling, zorgcoaches. We zorgen voor een stevige introductie zodat we onze eerstejaars een goede start geven en we blijven alert op hun 'doorstart'.'

JAAR TWEE..... EEN BELANGRIJKE STAP IN DE GOEDE RICHTING

Na afloop van het VSV-convenant (2016) blijft aandacht nodig voor de groep kwetsbare jongeren, voornamelijk niveau 1- en 2-leerlingen. Reinoud: 'We willen daar de lokale overheden bij betrekken. En ik denk dat het vakdiploma dat de minister noemt in de (lange!) kamerbrief van december 2014, een goede uitstroomvariant is voor leerlingen die de avo-vakken echt niet op niveau 2 kunnen halen.'

Gertrud de Wit is programmamanager bij het Regiocollege

Gertrud de Wit:
'Voortdurend alert zijn of de begeleidingsstructuur werkt'

'Als leerlingen zich hier inschrijven, hebben wij de verantwoordelijkheid en de opdracht hen te helpen, te volgen en te zorgen dat ze op een goede manier hier onderwijs kunnen genieten. Dat is ook de 'mindset' van onze docenten. Dat betekent dus dat we een goede eerste- en tweedelijns begeleidingsstructuur moeten inrichten. De kwaliteit zit 'm er wat mij betreft in dat we voortdurend toetsen of die structuur werkt.'

En volgens Gertrud de Wit werkt die structuur, althans wat betreft de inzet van loopbaancoaches en het Servicecentrum (tweede lijn). In 2006 had de school 553 uitvallers, in 2013-2014 waren het er 264. Maar toetsing betreft niet alleen de cijfers. Het gaat er ook om of loopbaancoaches tijdig signaleren of de samenwerking binnen de docententeams goed is. Of leerlingen doorverwezen worden naar het Servicecentrum als dat nodig is, of verzuim gemeld wordt en of de gemeente dit tijdig oppakt en terugkoppelt.

De Wit: 'We vinden het belangrijk dat alle interne informatie over een leerling digitaal beschikbaar is voor alle betrokkenen én dat die binnen het systeem op één plek geconcentreerd is. Namelijk onder het tabje 'begeleiding' bij de leerling zelf. Dat moet de basis zijn voor informatie-uitwisseling. Als dat op orde is, kunnen we verder vooruit.'

Ze realiseert zich dat mensen wel moeten zien wat het systeem voor hen kan betekenen. 'Als ze dat niet zien, gaat er niets gebeuren. Gelukkig kan ik constateren dat docenten iets willen doen met de gegevens. Wat ze wel moeilijk vinden is hoe om te gaan met de 18-minners die niet meer naar school willen. Die hebben een hoog verzuim wat keurig wordt geregistreerd en gemeld bij de leerplichtambtenaar (Lp). Maar daarmee zijn we er niet. Want als wij in het kader van de werkafspraken met Lp een leerling die niet meer wil binnen moeten houden tot z'n 18e maar, hij verzuimt veel en als hij er wel is drukt 'ie een negatief stempel op de lessen, dan is het heel moeilijk aan zo'n afspraak te voldoen. Dat is zonder meer een aandachtspunt.'

Jos Gipmans:
'Je kunt het niet maken om een student uit te schrijven zonder diploma'

'Je kunt het niet maken om een student uit te schrijven zonder diploma, die voor jouw school gekozen heeft. Het tegengaan van vsv moet een issue zijn waar het personeel zich gezamenlijk verantwoordelijk voor voelt, anders werkt het niet.' Het liefst zou Gipmans iedere ochtend bij de deur van een leslocatie willen staan om alle studenten te begroeten en te zien wie de 'overstappers' of de 'overbelasten' zijn. Directe actie én een strak verzuimbeleid is volgens hem geboden om vsv te voorkomen. Recent bekend gemaakte cijfers over schooljaar 2013-2014 laten zien dat het aantal vroegtijdige schoolverlaters bij Rijn IJssel gedaald is met 18,7 procent ten opzichte van het vorige schooljaar. 'Op teamniveau bekijken we welke studenten mogelijk afhaken aan de hand van indicatoren als verzuim, motivatie en prestaties. Zijn die onvoldoende, dan schakelen we het studentondersteuningsteam op de locatie in of als het nodig is de orthopedagoog, psycholoog, jeugdarts, jeugdzorg of maatschappelijk werk.'

Van de vsv-gelden financiert Rijn IJssel drie interventiecoaches. 'Zij begeleiden de uitvallers en volgen hen tot 1 oktober, omdat we zeker willen weten of ze op een andere opleiding gestart zijn.' Volgens Gipmans valt er nog winst te behalen door de ouderbetrokkenheid te vergroten. 'Ongeacht de leeftijd van de student, moeten ouders betrokken worden bij de opleiding van hun kind. Als een student verzuimt, moeten zijn ouders dat weten ongeacht of hij boven de achttien jaar is.'

Jos Gipmans is stafmanager Studentzaken bij ROC Rijn IJssel

Zo'n 20 procent van de circa 12.000 studenten van Rijn IJssel heeft extra ondersteuning nodig. Hoe bereid je docenten, studieloopbaanbegeleiders en ondersteuningsteams voor op deze groep? Gipmans wil hiervoor onder andere de aanwezige deskundigheid van gedragswetenschappers inzetten en hen ook een rol geven bij de deskundigheidsontwikkeling. 'Dat is voor de nabije toekomst een hot item binnen Rijn IJssel. Anderzijds doe je dat ook door ketenpartners te betrekken; gemeente, jeugdzorg, leerplicht, schoolarts etc. Kwetsbare jongeren is niet een uitdaging van het mbo alleen. Dat moet je samen met de ketenpartners doen.' ■

Interviews en tekst: Aly Broomhaar en Bianca Hendriks

Gewaardeerde gesprekspartners

Als het goed is, hebben alle mbo-instellingen hun kwaliteitsplan ingediend. Mbo-accountmanagers van het ministerie van OCW trokken de afgelopen tijd het land in om informatie te geven en om - op verzoek van de mbo-instellingen - mee te kijken. De totstandkoming en inhoudelijke uitwerking van het plan verschillen per instelling. Mbo-accountmanager Sjoukje Meeldijk: 'Mijn indruk is dat ze er allemaal een breed gedragen plan van hebben gemaakt.'

José Vorstenbosch

Sjoukje Meeldijk en haar collega Frank Koster faciliteren als accountmanagers van de Directie mbo van het ministerie van OCW de mbo-instellingen bij het opstellen van de kwaliteitsplannen. 'De core business van het onderwijs is studenten op een goede manier het maximale uit zichzelf laten halen. Als je de kwaliteit op orde hebt, zijn studenten tevreden, is er minder uitval en leid je niet op voor werkloosheid.'

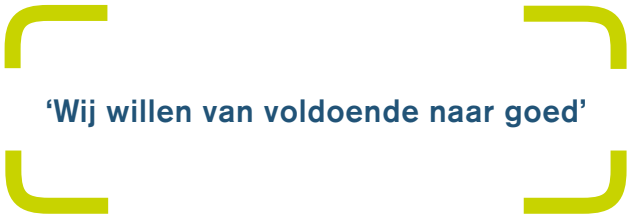
Meeldijk licht nog eens de achtergrond toe van de afspraken die minister Bussemaker daarover heeft gemaakt met de mbo-instellingen. 'Mbo-instellingen hebben een sleutelrol bij het versterken van de Nederlandse concurrentiepositie. De sterke dynamiek van de arbeidsmarkt vraagt om goed opgeleide, weerbare en wendbare vakmensen. Aantrekkelijk mbo-onderwijs van hoge kwaliteit is essentieel om jongeren goed voor te bereiden op de arbeidsmarkt of een vervolgopleiding. Uit verslagen van de Onderwijsinspectie blijkt dat de afgelopen tien tot vijftien jaar de kwaliteit van het onderwijs in het mbo nagenoeg op een gelijk niveau is gebleven. Mede op basis daarvan heeft de minister aangegeven dat de lat omhoog moet. Uit een recent verslag van de Onderwijsinspectie blijkt dat de kwaliteit op tal van punten al is verbeterd. Een mooi begin.'

Om aanspraak te maken op het investeringsbudget van €190 miljoen moeten de instellingen aan twee voorwaarden voldoen: het ondertekenen van de overeenkomst kwaliteitsafspraken mbo en het indienen van een kwaliteitsplan voor 2015-2018. Om het proces toe te lichten en extra cijfermateriaal aan te bieden, zijn de mbo-accountmanagers de afgelo-

pen tijd het hele land doorgegaan. Zij worden door sommige mbo-instellingen uitgenodigd om mee te lezen op het concept kwaliteitsplan. Niet als inhoudelijk adviseur, maar als 'critical friend.' De plannen worden beoordeeld door 'MBO in Bedrijf'.

Draagvlak creëren

Op het moment van het interview zijn de instellingen nog druk bezig met de kwaliteitsplannen. Het gaat daarbij meestal niet om totaal nieuw beleid. Meeldijk: 'We bespreken met ze wat ze al doen en stimuleren om er hier en daar nog een schepje bovenop te doen.' De plannen verschillen nogal in opzet en omvang. Waar de ene instelling een dik pakket inlevert, volstaat de andere met een analyse en een A4'tje per thema. Frank Koster: 'Sommige plannen zijn heel specifiek. Daarin staat bijvoorbeeld hoeveel studenten in 2018 een voldoende hebben voor rekenen en taal of hoeveel uren rekenen en taal er de komende jaren gegeven worden. In andere plannen zijn de ambities minder concreet geformuleerd.'

'Wij willen van voldoende naar goed'

Ook de manier waarop instellingen draagvlak hebben gecreëerd verschilt. Koster: 'De meeste instellingen betrekken de onderwijsafdelingen intensief bij het proces, maar er zijn er ook die een bureau inhuren voor ondersteuning bij het schrijven van het plan. Vervolgens gaat het management ermee de boer op.' Meeldijk: 'Eén roc heeft bijeenkomsten georganiseerd waarbij iedereen op vellen papier prioriteiten aan kon geven. Op andere plaatsen zijn ze alle teams langsgeslagen om input op te halen. Soms worden rondtafelgesprekken met ouders georganiseerd of oud-studenten geraadpleegd. De ene instelling gaat verder dan de andere, maar mijn indruk is dat ze er allemaal een breed gedragen plan van maken.'

Accountmanagers OCW

informer en ondersteunen mbo-scholen

Onderzoek en projectmanagement

Dat geldt zeker voor ROC Deltion College in Zwolle. Bestuurssecretaris Marije van Moerkerk: 'Het College van Bestuur heeft eerst een inventarisatieronde langs alle directeuren gemaakt. Daar is een lijst uitgekomen met rijp en groen door elkaar. Daarna heb ik tijdens een tweede ronde alle betrokkenen op de verschillende thema's doorgevraagd: wat zou goed zijn voor Deltion?' Vervolgens is het plan op hoofdlijnen besproken met de ondernemingsraad en de studentenraad. Het is een herijking van de strategische visie, vertelt Van Moerkerk. 'We willen van voldoende naar goed. Tot 2020 hebben we daarvoor de ambities beschreven. Het is aan de teams om te bepalen waar ze op in gaan zetten.'

Belangrijk onderdeel in het plan is de onderzoekslijn, waar docenten die een masteropleiding doen of hebben gedaan nauw bij betrokken worden. 'Om te kunnen meten waar we nu staan en hoeveel beter we zijn geworden is onderzoek nodig.' Naast de onderdelen waar de inspectie al naar kijkt wordt de tevredenheid van de verschillende stakeholders gemeten: studenten, medewerkers en stagebedrijven. 'Per onderdeel hebben we SMART-doelstellingen geformuleerd.' Een andere lijn in het plan vormt projectmanagement. 'We beginnen vaak ergens aan, maar vergeten te evalueren en te verbeteren. Dat willen we voorkomen door een infrastructuur op te bouwen om initiatieven goed te volgen en steeds

aan te kunnen geven wat we ervan geleerd hebben.'

Naast de zes, landelijk vastgestelde, thema's in het kwaliteitsplan heeft Deltion het herontwerp van het onderwijsprogramma opgenomen. Vanwege de herziening van de kwalificatiedossiers moet voor alle opleidingen een nieuw curriculum ontwikkeld worden. Ook het gebruik van ict is een speerpunt. 'Ict is geen doel op zich, maar we willen wel dat studenten op een attractieve manier onderwijs krijgen. Bij Deltion noemen wij dat ook wel activerende didactiek.'

Mooi product

Die twee thema's zien de mbo-accountmanagers, evenals internationalisering en examinering, in meer plannen terugkomen. Voor wat betreft excellentie kunnen de instellingen een apart plan indienen en daarmee extra geld toegewezen krijgen. Daarnaast is er vanaf 2016 een resultaatafhankelijk budget beschikbaar, oplopend tot € 211 miljoen. Om te meten of er door de uitvoering van de kwaliteitsplannen vooruitgang geboekt is, wordt gekeken naar voortijdig schoolverlaten (vsv), studiewaarde en, op termijn, beroepspraktijkvorming. Voor de studiewaarde, gebaseerd op het diploma dat de student behaalt en de vooropleiding, is een speciale indicator ontwikkeld.

De resultaten worden openbaar gemaakt. Marije van Moerkerk staat er niet negatief tegenover. 'Wij willen ons werk graag goed doen en zien hoeveel beter we zijn geworden. Vergelijking met andere scholen biedt inzicht in waar je staat.' Meeldijk: 'Je moet er zorgvuldig mee omgaan, bij vsv heeft de presentatie van cijfers echt geholpen. Het openbaar maken van resultaten kan een enorme boost geven.' Al met al vindt ze de indicator voor studiewaarde een mooi product. 'Dat er consensus is, vind ik echt een verdienste.'

Het directe contact met medewerkers van het ministerie wordt over het algemeen gewaardeerd door de instellingen. Meeldijk: 'We geven informatie, maar nemen ook signalen mee terug naar OCW. En als er behoefte aan is kunnen we een stap verder gaan. We doen echt aan relatiebeheer.' Van Moerkerk: 'Ze denken goed mee en dragen tips of suggesties aan. Dat is heel prettig.'

José Vorstenbosch is freelance journalist

Mbo-professionals vertellen hoe zij werken aan kwaliteit

Taal- en reken capaciteit gaat omhoog

Anke Blacquièr:
‘Praktische trainingen en inspirerende meetings voor docenten’

De niveaus die minister Bussemaker heeft gesteld voor rekenen, vindt Anke Blacquièr een grote uitdaging voor het mbo. ‘Rekenen is een nieuw vak waarvoor we draagvlak moeten creëren bij zowel studenten als docenten. Het niveau van veel studenten is relatief laag op het moment dat ze bij ons binnenkomen. Het stijgt wel gedurende de opleiding, maar we maken ons zorgen over het tempo waarin dat gaat. Als de minister haar plannen niet verandert, kan dit consequenties hebben voor de uitstroom naar de arbeidsmarkt voor bepaalde groepen, zoals bijvoorbeeld studenten Zorg en Welzijn.

Anke Blacquièr:

**‘We moeten draagvlak creëren bij
zowel studenten als docenten’**

Het probleem zit volgens Blacquièr ook wel bij de affiniteit met rekenen van docenten Zorg en Welzijn. ‘Maak maar eens duidelijk waarom een voedingsassistente op niveau 2F moet kunnen rekenen. Dat hebben we ondervangen door het organiseren van expertbijeenkomsten om het nut en de noodzaak uit te leggen van taal- en rekenonderwijs. Dat deden we overigens voor alle colleges. Taal- en rekendocenten kwamen daar bij elkaar en konden hun zegje doen over het taal- en rekenprogramma. Tijdens die bijeenkomsten boden we ook inspiratie en ondersteuning door het geven praktische trainingen en door het inhuren van inspirerende sprekers. Dat had een olievlekwerking op de colleges. Taal- en rekendocenten spraken hun teamleiders aan of ze ook een

Anke Blacquièr projectmanager
Taal en Rekenen bij ROC van
Amsterdam/ROC Flevoland

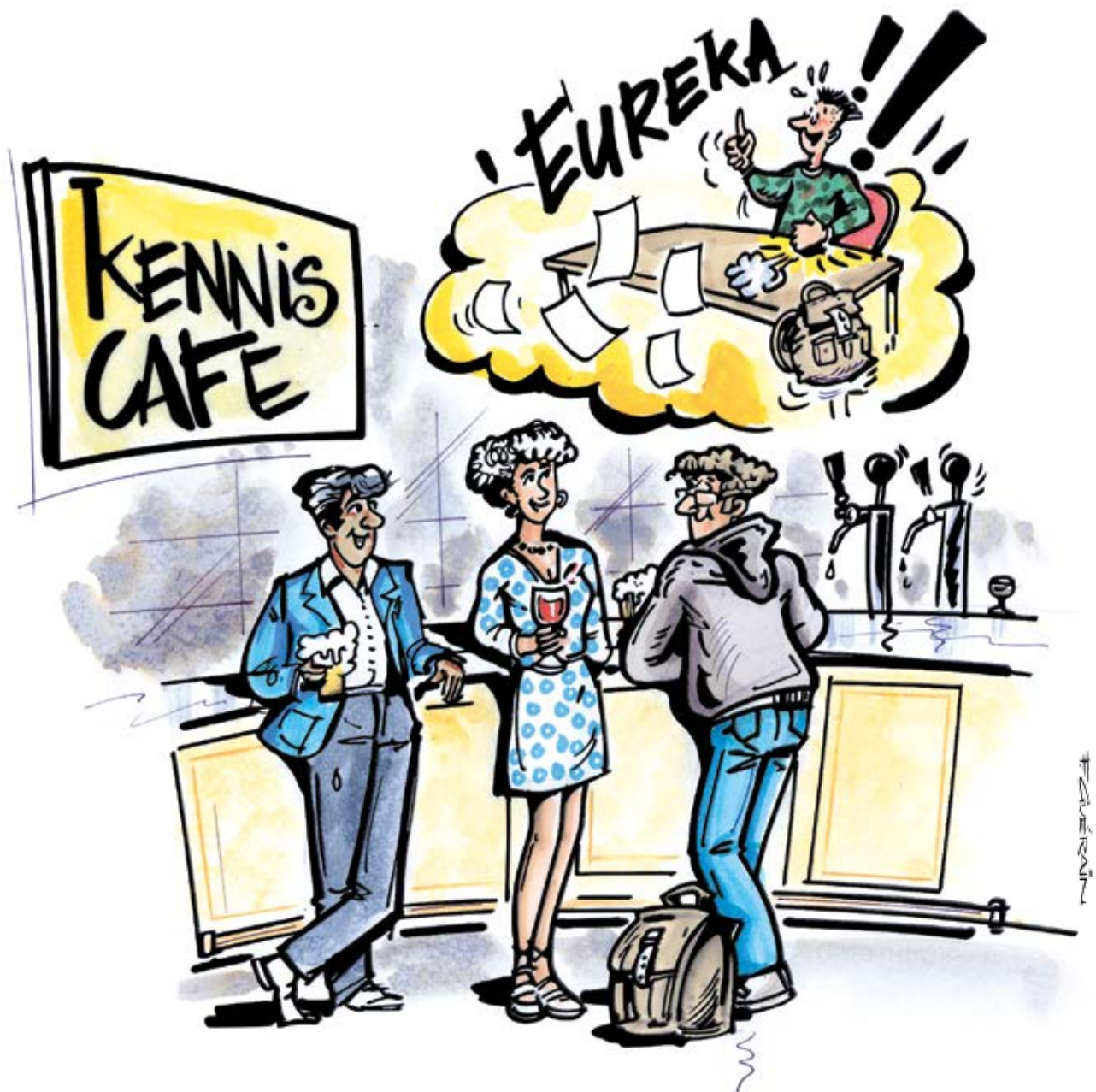

training mochten volgen of ondersteuning konden krijgen.’

De gefaseerde invoering van het centraal examen taal en rekenen is diffuus, vindt Blacquièr. ‘Examencommissies moeten de beoogde regelgeving toepassen om te kunnen constateren of een student geslaagd is. We kennen nu verschillen in eisen voor cohorten en mbo niveaus. Je kon bijvoorbeeld de afgelopen jaren vrijstellingen verdienen door deel te nemen aan de pilotexamens, maar vrijstellingen kunnen verleend worden op meerdere gronden. Welke moet je dan gebruiken? De invoering van al die regels kost onnodig veel tijd en energie. Tijd die we liever besteden aan goed reken- en taalonderwijs.’

Corry de Vries:
‘Doorstroomcafé voor avo-docenten uit het mbo en hbo’

‘In het beleidsplan voor taal en rekenen besteden we aandacht aan excellerende studenten en aan de zwakkere studenten. Iedere student krijgt bij plaatsing een nulmeting voor de vakken Nederlands, rekenen en Engels. De resultaten van de nulmetingen analyseren we en gebruiken we om de inhoud van de lessen te bepalen en een studieadvies te formuleren. Ieder cluster is vrij om dat op zijn eigen manier in te vullen. De meeste aandacht is de afgelopen jaren naar de zwakkere studenten gegaan. Zij krijgen extra begeleiding en extra leertijd. Ook raden we aankomende studenten die onder het vereiste niveau voor taal en rekenen zitten aan om naar de Zomerschool te gaan. Dat is een centrale voorziening voor deze groep studenten die de gemeente Rotterdam faciliteert.

TAAL EN REKENEN KRIJGEN OOK AANDACHT IN DE KENNISKRINGEN EN IN KENNISCAFE'S

Bijna een derde deel van onze studenten komt voor een of meerdere avo-vakken al op niveau binnen. We willen deze studenten ook iets extra's bieden. Daarom zijn we voor hen programma's aan het ontwikkelen om de doorstroom van niveau 3 naar niveau 4 en de doorstroom naar het hbo te vergemakkelijken. Ook willen we straks in de vrije keuzeruimte beroepsgerichte taal- en rekenminors aanbieden. De doorstromingsprogramma's ontwikkelen we

Corry de Vries is beleidsadviseur taal bij ROC Zadkine

zoveel mogelijk op centraal niveau, zodat het voor meerdere opleidingen bruikbaar is. Met de Hogeschool Rotterdam en InHolland hebben we overleg over een betere afstemming over de doorstroom. Vanuit het hbo was niet duidelijk dat referentieniveau 3F het eindniveau is voor het mbo; het hbo moet daarop aansluiten. We hebben bijvoorbeeld een doorstroomcafé georganiseerd waarin avo-docenten uit het mbo en hbo ervaringen konden uitwisselen. Daar waren ook studenten bij die nu in het hbo zitten die vertelden wat ze gemist hadden in het mbo. Op dit moment kijken we naar de inhoud van het curriculum in het hbo en zijn we extra taal- en rekenprogramma's aan het ontwikkelen om de doorstroom te optimaliseren.'

>>

Jos Jongen:
'Speciale taal- en rekencoaches'

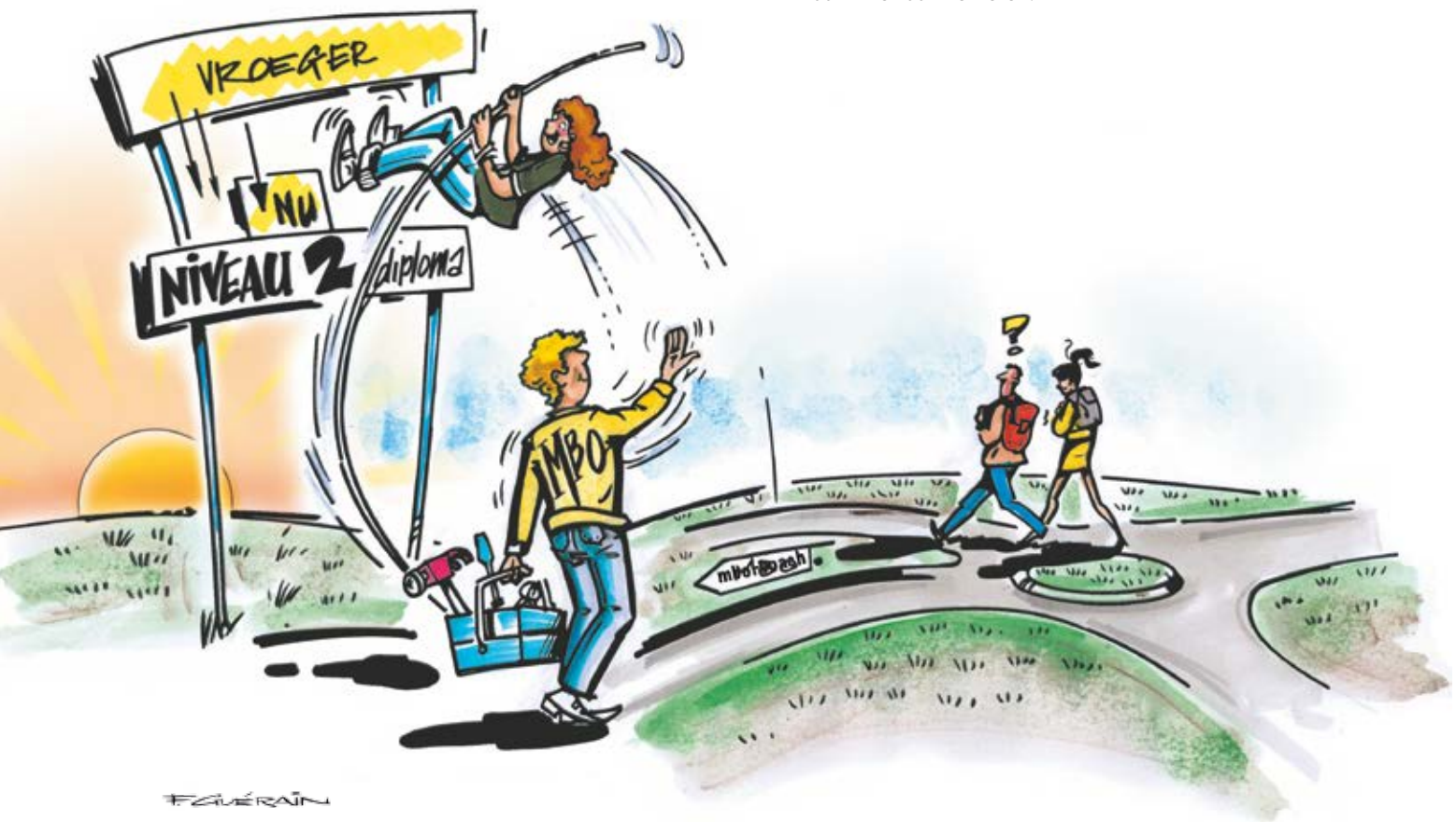
Jos Jongen is bestuurder
bij Arcus College

'Als taal en rekenen niet beroepsgericht zijn, betekent het niet dat extra aandacht voor deze vakken per definitie leidt tot betere beroepskrachten. Hierover is een uitgebreide parlementaire discussie geweest. De oorspronkelijke opdracht voor het mbo was voor niveau 2- en 3-leerlingen het instroomniveau 2F onderhouden en voor niveau 4-leerlingen toewerken naar uitstroomniveau 3F. De praktijk is dat niet alle leerlingen het instroomniveau 2F hebben.' Ook ziet hij dat niet elk kwalificatiedossier voor de niveaus 2 of 3, het 2F-niveau vraagt voor het beroep; de eis van het ministerie gaat dus in sommige gevallen verder. Jongen: 'Gelukkig zijn de eisen voor het niveau 2-diploma inmiddels verlaagd, maar het blijft een gegeven dat het mbo bezig is met reparatie van onvoldoende instroomniveau.'

Arcus College heeft speciale taal- en rekencoaches aangetrokken. Deze docenten ondersteunen onder andere de praktijkdocenten bij taal en rekenen in beroepsopdrachten. In totaal biedt de school drie klokuren taal en rekenen voor een 'normale' klas. De school heeft ook extra docenten voor deze vakken aangenomen. Overigens gaat dat gedeeltelijk ten koste van beroepsgerichte uren. Om fouten rondom diploma-toekenning te voorkomen, heeft het Arcuscollege voor taal en rekenen een aparte centrale examencommissie ingesteld.

Jos Jongen zou het toejuichen als jonge leraren - bijvoorbeeld de goede pabostudenten - kunnen afstuderen met een specifieke bevoegdheid voor het lesgeven op mbo-niveau 1 en 2 in de vakken taal en rekenen. Leraren die kunnen omgaan met deze leerlingen, hen voldoende uitdaging en variatie weten te bieden, begrip hebben voor hun korte spanningsboog en niet vreemd opkijken van de multiprobleemsituaties waarin ze vaak verkeren.

**"GELUKKIG ZIJN DE EISEN VOOR HET NIVEAU 2-DIPLOMA INMIDDELS VERLAAGD,
MAAR HET BLIJFT EEN GEGEVEN DAT HET MBO BEZIG IS MET REPARATIE VAN
ONVOLDOENDE INSTROOMNIVEAU."**

Petra Zijlstra:

'Taal en rekenen steeds op de agenda van vergaderingen'

'Onze ambitie is dat niemand mag zakken op alleen taal en rekenen. Ook willen we leerlingen die willen doorstromen naar het hbo, net iets meer meegeven dan het uitstroomniveau 3F.' Petra Zijlstra vindt de zak-/slaagregeling wat dit betreft een positieve impuls. 'Die helpt enorm omdat daarmee de noodzaak ontstaat om aandacht aan deze vakken te besteden.'

Rekenen is wel een probleem, zeker bij leerlingen Welzijn en Uiterlijke verzorging. Zijlstra: 'Het is moeilijk hen hiervoor te motiveren. En als het cijfer er dan ook nog niet toe doet, helpt dat de motivatie bepaald niet. Het lijkt er ook op dat sommige leerlingen in de loop van hun schoolloopbaan een rekenhaat hebben ontwikkeld.' Met taal gaat het overigens de goede kant op. We besteden veel aandacht aan taalgericht vakonderwijs en we stimuleren opleidingsmanagers om aandacht voor taal en rekenen steeds op de agenda te zetten van vergaderingen. Want het is binnen de opleidingsteams waar het moet gebeuren."

Petra Zijlstra:

'Sommige leerlingen hebben een rekenhaat ontwikkeld'

Taal en rekenen krijgen aandacht in Kenniskringen en in Kenniscafé's. Deze zijn opgezet door de Nova Academie en worden een paar keer per jaar gehouden. De Kenniscafé's gaan over allerlei onderwerpen en zijn bedoeld voor alle medewerkers. De Kenniskringen zijn speciaal voor vakdocenten. Dus de vakdocenten rekenen komen daar bij elkaar om bijvoorbeeld te spreken over omgaan met rekenhieten bij leerlingen. Voor Nederlands zijn extra uren ingeruimd: minimaal 2 uur per week, conform de landelijke norm. Ook rekenen staat nu apart op het rooster. Alle docenten rekenen moeten op het Nova College de komende tijd de officiële opleiding 'rekendocent' volgen die gegeven wordt door erkende opleidingsinstituten. Zijlstra: 'De eerste 16 docenten zijn inmiddels afgestudeerd, 12 zijn nu bezig en volgend jaar start er weer een groep.'

Petra Zijlstra is opleidingsmanager en projectleider Nederlands en Rekenen Nova College

Remco Vierling:

'De relevantie van rekenvaardigheid is in de sector Welzijn minder duidelijk'

'Leerlingen die op het voortgezet onderwijs minder goed zijn in rekenen, krijgen nogal eens het advies om voor de sector Welzijn te kiezen op het mbo. Men denkt blijkbaar dat deze leerlingen daar beter terecht kunnen. Maar wij maken geen onderscheid bij onze mbo-opleidingen. Als het instroomniveau 2F is, dan moeten wij daar rekening mee houden, ongeacht de opleiding die de leerling kiest.'

Het merendeel van de instroom voor de sector Welzijn zit onder het 2F-niveau, constateert hij. 'Dus geven wij bijlessen, maken individuele contracten met leerlingen en zorgen voor meer rekenonderwijs voor alle studenten. Welzijn is wat dat betreft een moeilijker sector, omdat de relevantie van rekenvaardigheid in de beroepspraktijk minder duidelijk is. Anders dan bij Zorg waar bijvoorbeeld medisch rekenen een duidelijke toepassing heeft. We vinden rekenen wel degelijk belangrijk, voor iedereen, laat dat duidelijk zijn. En we zien ook dat onze inspanningen iets opleveren. Maar onze leerlingen kiezen voor een beroepsopleiding; het is dan ook niet zo vreemd dat ze datgene wat ze leren, daar steeds aan relateren. Voor taal is het een ander verhaal. Daar heeft het voortgezet onderwijs al meer aan gewerkt en de mbo'ers snappen dat een goede taalvaardigheid gewoon nodig is bij de uitoefening van hun beroep.'

Remco Vierling, onderwijsmanager
ROC Mondriaan, School voor Sociaal
werk en Maatschappelijke zorg, locaties
Den Haag / Delft

'Ik ben een voorstander van de Kwaliteitsafspraken. Ik vind het alleen jammer dat zaken die hiermee te maken hebben, achterwaarts worden ingevoerd. In plaats van in het basisonderwijs te beginnen met niveauverhoging, beginnen we in het hbo. Eigenlijk zijn we binnen het mbo maar beperkt in staat om volgend schooljaar het merendeel van de studenten op 3F-rekenniveau te laten slagen. Hoewel we de afgelopen jaren hard gewerkt hebben aan professionalisering van onze rekendocenten, hebben we nog niet voldoende capaciteit. Er zijn nog te weinig lerarenopleidingen in Nederland die hieraan kunnen bijdragen. En dan wordt er als lapmiddel wel wat gedaan in de cesuur, maar op deze manier blijven we eigenlijk achter de feiten aanhollen.' ■

Interviews/tekst: Bianca Hendriks en Aly Broomhaar

MBO-professionals vertellen hoe zij werken aan kwaliteit

Studiewaarde beloont betere resultaten

In deze editie komt 'studiewaarde' aan bod. De indicator *Studiewaarde* is een stimulans voor instellingen om meer studenten dan voorheen te begeleiden naar een zo hoog mogelijk diploma: betere resultaten voor studiewaarde worden beloond.

Vanaf 2016 krijgen mbo-instellingen een extra beloning (de resultaatafhankelijke beloning) als zij meer studenten dan voorheen begeleiden naar een hoger diploma dan men zou verwachten op basis van hun vooropleiding. Dit noemen we *studiewaarde* (voorheen studiesucces). Hierover is onlangs met de MBO Raad overeenstemming bereikt. In 2016 is hiervoor €99 miljoen gereserveerd en vanaf 2017 €116 miljoen.

Waar beter onderwijs tot uitdrukking komt in betere resultaten, wordt dit beloond. Voor de thema's voortijdig schoolverlaten (vsv), studiewaarde en kwaliteit van de beroepspraktijkvorming geldt dat goede resultaten beloond (zullen) worden. De beloning van studiewaarde is een *aanvulling* op de reguliere bekostiging, extra middelen voor het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en het investeringsbudget voor het kwaliteitsplan.

In het kwaliteitsplan beschrijft de instelling hoe er wordt ingezet op studiewaarde. Dit kan door een verwijzing naar generieke maatregelen voor verbetering van de onderwijskwaliteit die leiden tot betere resultaten. Instellingsbesturen kunnen ook gericht inzetten op het beïnvloeden van de score op de indicator studiewaarde. Een analyse van de uitgangssituatie kan helpen in beeld te krijgen waar verbetermogelijkheden liggen. Als bekend is welke eenheden het goed doen en welke een minder goede uitgangssituatie hebben, kan worden gekozen extra middelen te investeren om de studiewaarde van juist die eenheden te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn een beter intake- en plaatsingsbeleid en een gerichte inzet op interne doorstroom van leerlingen, zeker als hun vooropleiding aanleiding geeft dat een niveau hoger ook haalbaar kan zijn.

In de komende maanden vindt de juridische vertaling van de indicator studiewaarde en de rekenregels plaats. Publicatie van de definitieve aangepaste Regeling Kwaliteitsafspraken is voorzien voor het vierde kwartaal van 2015.

Jan Meesen:

'Betrek de student actief bij de eigen studievoortgang'

'Dat mensen in Den Haag over het mbo zeggen 'Dat moet beter', begrijp ik. En dat er dus gestuurd wordt op kwaliteit, in het bijzonder op bepaalde kwaliteitsthema's, prima. Je moet die sturing een handvat geven. Volgens mij gaat het daarbij niet om extra geld dat we eventueel krijgen voor het kwaliteitsthema studiewaarde. Voor zover ik weet gaat het om hetzelfde budget waar alleen een andere verdeelsleutel aan hangt.'

Uitstroom stimuleren op een zo hoog mogelijk, haalbaar niveau

Volgens Jan Meesen zijn er de laatste jaren bij Scalda grote kwaliteitsslagen gemaakt. Hij heeft audits gedaan en ziet duidelijke verbeteringen. Zo zijn bestaande opleidingen opgewaardeerd en wordt er meer en constructief samengewerkt met het bedrijfsleven. Meesen: 'Bij veel opleidingen zie je studenten die excelleren. Daarbij gaat het niet altijd om grote aantallen, maar het zorgt er wel voor dat anderen zich aan hen kunnen optrekken. Verder zijn examenprocessen strakker omschreven en beter vastgelegd en zijn praktijkbeoordelaars geschoold in een uniforme wijze van beoordelen. Zij moeten immers primair de proeve van bekwaamheid beoordelen die de student moet afleggen tijdens de stage.'

Wat betreft het verbeteren van studiesucces is een efficiënte en adequate intake- en plaatsingsprocedure voor Scalda van belang. Dat betekent het afnemen van intake-

Jan Meesen is beleidsmedewerker Dienst Bestuurlijke Ondersteuning bij Scalda

*ZORG VOOR GOEDE
DOORSTROOMMOGELIJKHEDEN*

F. GUERIN

esten voor taal en rekenen en het voeren van motivatiegesprekken door beroepskeuzepsychologen en medewerkers van de onderwijsclusters. Op basis daarvan geeft Scalda een advies aan de toekomstige student zich wel of niet in te schrijven. Met een studentenportal wil Scalda de studenten meer verantwoordelijkheid geven en actiever betrekken bij de eigen studievoortgang. Met hopelijk meer inzet en motivatie als resultaat en dus meer individueel studiesucces.

Dorothe Snippert en Michaël de Kort: 'Aventus deelt het perspectief van de minister over studiewaarde'

Dorothe Snippert, senior onderwijskundig adviseur en Michaël de Kort, sectordirecteur Zorg & Welzijn houden zich bij Aventus bezig met studiewaarde. 'We hebben in eerste instantie het begrip studiewaarde zelf ingevuld. Bij Aventus waren we al volop bezig met ons kwaliteitsplan naar aanleiding van de mei-brief van minister Bussemaker. Studiewaarde had

voor ons te maken met de snelheid waarmee studenten hun studie doorlopen. Studenten bij wie aantoonbaar was dat zij hun studie sneller konden volbrengen, wilden we de ruimte geven om het curriculum sneller te doorlopen,' legt Dorothe Snippert uit.

Toen bleek dat studiewaarde niks van doen had met het studietempo, maar alles met de verhoging van het onderwijsniveau, moesten Snippert en De Kort van voren af aan beginnen om invulling te geven aan dit nieuwe begrip. Dat deden ze niet alleen. 'Bij het opstellen van ons kwaliteitsplan wilden we alle lagen van de organisatie betrekken zodat het uiteindelijke plan breed gedragen wordt. In verschillende samenstellingen door de hele organisatie heen, hebben we in een aantal sessies gewerkt aan een concrete invulling van het begrip studiewaarde. Aan deze sessies namen docenten uit allerlei sectoren deel, maar ook beleidsadviseurs, sectordirecteuren en teammanagers. We kwamen al snel tot de conclusie dat het perspectief van minister Bussemaker ook ons uitgangspunt is. Onze ambitie is dat elke student uitstroomt op een zo hoog mogelijk haalbaar niveau. Ongeacht de duur van >>

het traject; al streven we er wel naar dat een student vlot zijn diploma kan halen door bijvoorbeeld het leveren van maatwerk of de juiste begeleiding. Studiewaarde gaat bij ons om verhoging van het onderwijsniveau én om studenten te prikkelen het beste in zichzelf naar boven te halen,' zegt Michael de Kort.

Wat vinden Snippert en De Kort van de financiële beloning die minister Bussemaker in het vooruitzicht stelt als een student op een hoger niveau met een diploma uitstroomt dan zijn vooropleiding deed beloven? Snippert: 'We kunnen ons voorstellen dat scholen daardoor in de verleiding komen om aspirant-studenten op een hoger niveau in te schrijven dan hun vooropleiding beloofd. Daar gaan we niet in mee. We stre-

Dorothe Snippert is senior onderwijskundig adviseur, Michaël de Kort is sectordirecteur Zorg & Welzijn, beiden zijn werkzaam bij Aventus

ven er als organisatie naar om de ambities van alle studenten te stimuleren, ongeacht het niveau waarop ze bij ons binnenkomen. We maken daarbij een zo reëel mogelijke inschatting van welk niveau haalbaar is voor betreffende student.'

Snippert en De Kort zijn gaan kijken wat studiewaarde betekent voor de ande-

re beleidsterreinen van Aventus en of er separate activiteiten nodig waren om studiewaarde te realiseren. 'Als het goed is, hebben alle activiteiten die we ondernemen een positief effect op de studiewaarde. Daar streven we in ieder geval naar. Aventus doet het als school goed als het gaat om de kwaliteit van het onderwijs, het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, de intake en de begeleiding van de studenten. Met de studiewaarde krijgen we een ander meetinstrument in handen om boven tafel te halen of we het inderdaad zo goed doen als we denken,' zegt De Kort.

Daarom gaat Aventus zich focussen op de feitelijke gegevens om de studiewaarde in beeld te krijgen. De school heeft alleen zicht op het jaarresultaat en op het diplomaresultaat per sector. Het is nog niet duidelijk wat de indicatieve basiswaarde per opleiding zal zijn, omdat die nog door het ministerie bepaald moet worden. Daarom wil Aventus de MBO-scanner inzetten om te weten hoe de school ervoor staat, ook in vergelijking met de eigen eerdere resultaten en andere mbo-scholen. De Kort: 'De gegevens die naar voren komen uit de MBO-scanner moeten we analyseren, ordenen en binnen de organisatie toegankelijk maken en afzetten tegen onze eigen monitoringssystemen. Als dan ook de indicatieve basiswaarde van Aventus bekend is, kunnen we een nulmeting uitvoeren. Die nulmeting zal de basis zijn van een verdere analyse van de cijfers, zodat we straks, waar nodig, per opleidingsteam kunnen sturen. In feite is studiewaarde voor ons dus een extra meetinstrument.'

Update implementatie Kwaliteitsafspraken

Donderdag 30 april 2015 was voor het mbo de deadline voor het inleveren van de kwaliteitsplannen (inclusief excellentie) bij DUO. MBO in Bedrijf bekijkt de kwaliteits- en excellentieplannen en voert zo nodig gesprekken met instellingen over een eventuele aanvulling of verbetering van het plan. Voor het onderdeel excellentie volgt een formeel advies aan de minister van OCW, die het excellentieplan vervolgens waardeert en goed- of afkeurt. Als het excellentieplan wordt goedgekeurd, volgt in september 2015 de eerste uitbetaling. Voor het deel van het investeringsbudget dat gerelateerd is aan het kwaliteitsplan is de eerste uitbetaling al in mei 2015.

Voor een visuele uitleg van de werking van de resultaat-afhankelijke beloning van studiewaarde kunt u de animatie bekijken op de website over kwaliteitsafspraken:
www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl/animatiestudiewaarde

Ed van den Berg:

'Het gaat om de groei van de student als mens'

'Studiewaarde is een intelligent verdeelmodel van het variabele deel van het budget voor de kwaliteitsafspraken, oftewel van de prestatiebekostiging. Het is een financieel technische operatie waarmee op zich niets mis is, maar waar we onderwijsteams niet mee moeten lastig vallen. Zij ontleen de zingeving van hun werk aan het onderwijsproces zelf en het laten groeien van de student als mens. Daar gaat het naar onze mening ook om: de sturing op het onderwijsproces zelf. Daarbij hebben we het over intake, begeleiding, professionalisering, terugbrengen van de ongekwalificeerde uitstroom etc.'

Aandacht voor deze zaken is volgens Ed van den Berg, CvB-lid van het Nova College in Haarlem inherent aan de opdracht die mbo-instellingen hebben:

- zorgdragen voor een passende opleiding, een opleiding waarvoor studenten bewust gekozen hebben en die aansluit bij hun vooropleiding en hun persoonlijkheid;
- zorgdragen voor goede doorstroommogelijkheden, binnen het mbo zelf en van mbo naar hbo;
- zorgdragen voor het succesvol kunnen doorlopen van de opleiding en dat die aansluit op de arbeidsmarkt.

Ed van den Berg is lid van het College van Bestuur bij het Nova College en portefeuillehouder kwaliteitszorg

Van den Berg: 'Maar moeten we nu een student, die bewust kiest voor een niveau 3-opleiding, verbieden dat te doen, omwille van de studiewaarde? En omdat z'n vooropleiding vmbo-t is en hij dus in principe niveau 4 kan doen? Ik denk het niet. Dat je de lat hoger wilt leggen en dat de politiek ervoor kiest dat te stimuleren met behulp van het instrument studiewaarde, vind ik geen verkeerde keuze. Maar de vraag is, hoe wij als instelling dat vertalen naar ons onderwijsproces. Daarbij gaat het naar mijn mening niet alleen om een zo hoog mogelijke uitstroom, maar evengoed om de kwaliteit van het onderwijsproces zelf en de groei die de student laat zien.

Waar we wat dit betreft wel aandacht voor moeten hebben, is het stimuleren van leerlingen om door te stromen van niveau 2 naar niveau 3. In sommige sectoren, zoals de zorg, zijn sommige uitstromers op niveau 2 al een kwetsbare doelgroep, ook al hebben zij officieel de startkwalificatie. Maar die aandacht geven we sowieso, waarbij het voor mij de vraag is of prestatiebekostiging als een stimulans ervaren wordt door de onderwijsteams.' ■

Interviews: Bianca Hendriks en Aly Breemhaar. De auteurs zijn freelance journalisten

MBO-professionals vertellen hoe zij werken aan kwaliteit

Strakke afspraken met de leerbedrijven

In vijf edities van Vakblad Profiel komen mbo-professionals aan het woord over de achtergrond en de gevolgen van de Kwaliteitsafspraken 2015-2018 die het ministerie van OCW met het mbo heeft gemaakt. Mbo-vakblad Profiel en de projectgroep Kwaliteitsafspraken 2015-2018 van de directie MBO van het ministerie van OCW werken hiervoor samen. In deze aflevering komen in het kader van de kwaliteitsafspraken de thema's professionalisering en de beroepspraktijkvorming(bpv) aan bod.

Arno van den Hurk:
'Werkbegeleiders kunnen bij ons een bpv-training volgen'

Arno van den Hurk is bpv-coördinator bij Summa Zorg College in Eindhoven. Samen met zijn collega helpt hij 2500 studenten aan een geschikte stageplaats. Dat lukt niet voor iedere student; jaarlijks komt het Zorg College stageplaatsen te kort. Vooral stageplekken voor studenten van niveau 2 zijn schaars. Het Zorg College neemt daarom vanaf volgend schooljaar met name minder niveau 2-studenten aan. Ook heeft de school al enkele jaren een eigen leerbedrijf waarin studenten onder supervisie van school mensen met een niet geïndiceerde hulpvraag begeleiden.

Studenten van het Zorg College lopen in ieder leerjaar stage. Daarom werkt de school met een programma waarin voor alle opleidingen en leerbedrijven inzichtelijk is wanneer en op welk opleidingsniveau er stageplaatsen nodig zijn, waardoor ook het tekort aan plaatsen in kaart gebracht wordt.

Stage-bedrijven kunnen het opdrachtenboek van de stagiaires inzien. 'Zo maken we helder wat wij als school van het leerbedrijf verwachten en weet het leer-

bedrijf wanneer welke stagiaires komen,' zegt Van den Hurk.

De school heeft strakke afspraken gemaakt met de leerbedrijven. Het Zorg College stelt als eis dat de werkbegeleider bij het leerbedrijf op hetzelfde niveau of een niveau hoger is opgeleid dan de stagiaire. Ook moet de werkbegeleider hetzelfde beroep uitoefenen als waar de stagiaire voor opgeleid wordt. 'Een werkbegeleider moet inhoudskundig zijn om

**We willen dicht
bij onze klanten staan**

een stagiaire te kunnen beoordelen op zijn beroepsvaardigheden. De grote afnemers van onze studenten zien we twee keer per jaar om samen te praten over de bpv en de vernieuwingen in het onderwijs en in de beroepspraktijk. Ook kijken we samen of ons onderwijs nog aansluit op de praktijk. Desnoods passen we het curriculum aan.'

Van den Hurk geeft op verzoek van stagebedrijven interview waarin hij lastige casussen behandelt rondom stages. Hij nodigt jaarlijks alle werkbegeleiders uit om op vrijwillige basis trainingen en een korte cursus te volgen rondom bpv. 'Dat is onze service, maar ook een stukje relatieontwikkeling. We willen dicht bij onze klanten staan zodat we optimaal kunnen samenwerken. Daardoor weet ik wie ik kan bellen als ik nog een stageplaats zoek.'

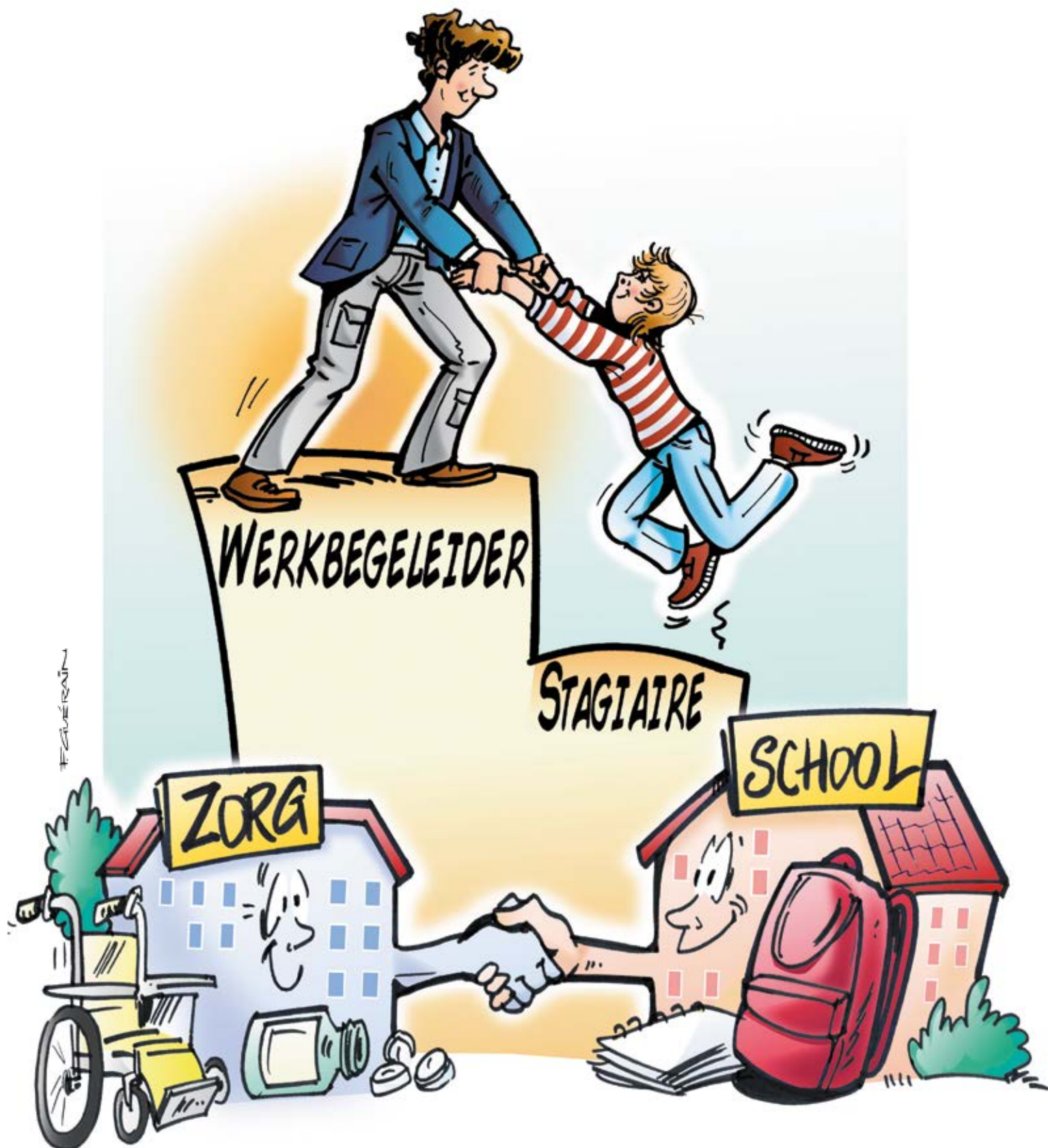
**Jasper Riddersma en
Jacob Kappen:**
**'Een heilig geloof in samenwerking tussen
onderwijs en bpv-bedrijven'**

Het kwaliteitsthema bpv in het Kwaliteitsplan van het Drenthe College (DC) bevat maatregelen die gegroepeerd zijn in drie categorieën: kwantiteit, kwaliteit en proces. Jasper Riddersma, hoofd Projectenbureau en Onderwijsbeleid en

>>

Arno van den Hurk is bpv-coördinator bij Summa Zorg College in Eindhoven

**HET ZORG COLLEGE STELT ALS EIS DAT DE WERKBEGELEIDER
BIJ HET LEEBEDRIJF OP HETZELFDE NIVEAU OF EEN NIVEAU HOGER
IS OPGELEID DAN DE STAGIAIRE**

Jacob Kappen, bpv-coördinator Drenthe College lichten een en ander toe.

Kwantiteit

Deze categorie gaat over het aantal bpv-plekken. Natuurlijk verschilt dat per sector maar het laatste jaar lijkt er over de hele linie een lichte daling te zijn wat betreft het aantal beschikbare bpv-plekken. Volgens Riddersma heeft dat vooral te maken met het feit dat bedrijven het economisch moeilijker hebben. Jasper Riddersma: 'We willen de stagemarkt uitgebreider in kaart brengen, kijken naar bedrijven waar we al contacten mee hebben en met welke niet. Daar hoort ook

de bestendigheid van de relatie bij: kunnen we bedrijven nog meer aan ons binden?' Jacob Kappen geeft aan dat het dit jaar bij zijn afdeling – laboratoriumtechniek – voor het eerst is voorgekomen dat een aantal studenten niet geplaatst kon worden bij een bedrijf. 'We hebben daarom intern een leerbedrijf opgezet. Daar wordt inmiddels ook voor klanten gewerkt en het bedrijf is geaccrediteerd door de kennisinstelling. Dat laatste was voor ons wel een voorwaarde om het als volwaardige bpv-plek aan te merken.'

Kwaliteit

'Op dit moment is de tevredenheid van bedrijven, instellin-

IEDER JAAR KIJKT HET DRENTE COLLEGE WAAR DE ORGANISATIE STAAT EN WAT DE ZWAKKE SCHAKELS ZIJN.

Jasper Riddersma en Jacob Kappen zijn respectievelijk hoofd Projectenbureau en Onderwijsbeleid bpv-coördinator aan het Drenthe College

gen en studenten als indicator voldoende, maar de ambitie is de kwaliteit duurzaam en DC breed te verhogen,' aldus het kwaliteitsplan. Het DC ziet vooral mogelijkheden wat betreft DC-brede kwaliteitsverbetering in de rol van de bpv-coördinatoren, de plaats van bpv-begeleiders in het opleidingsteam, inventarisatie en ontwikkeling van competenties die zij nodig hebben. Welke scholing past daar bij en wat kunnen teams van elkaar leren? Daarover zal het DC een interne, college-brede conferentie houden.

Proces

Bij processen gaat het om administratie, stagecontacten, terugkoppeling, etc. Deze moeten inzichtelijk zijn zodanig dat voortdurend verbeteringen gedaan kunnen worden indien nodig. Het Drenthe College gaat een pilotproject starten om te kijken of onder leiding van een extern bureau bepaalde taken binnen het stageproces effectiever kunnen verlopen waardoor docenten meer ruimte overhouden voor andere zaken. Riddersma: 'We hebben sterk de indruk dat we op die manier meer efficiency kunnen behalen. De uitkomsten van dit project zullen leerpunten zijn voor het gehele Drenthe College.'

Jacob Kappen tot slot: 'Ik geloof heilig in een goede samenwerking tussen onderwijs en bpv-bedrijven. Door een zo goed mogelijke samenwerking kan een zo goed mogelijk resultaat bereikt worden. Als die bereidheid er is en je met elkaar in gesprek blijft, dan hoeft een stageplek niet eens perfect te zijn, maar dan ontstaat dat resultaat toch.'

Ineke Donkervoort: 'Een organisatie ontwikkel je door de mensen in de organisatie te ontwikkelen'

'Een organisatie ontwikkel je door de mensen in de organisatie te ontwikkelen.' Dat is in het kort de filosofie van Ineke Donkervoort, tot 1 juli 2015 voorzitter van het College van Bestuur van het Drenthe College. Volgens die filosofie heeft ze de afgelopen jaren leiding gegeven aan het Drenthe College. Het roc geeft daarvoor jaarlijks 2% van de personeelslasten uit aan scholing: individuele trajecten die voortkomen uit de cyclus van functioneren en beoordelen en trajecten voor groepen medewerkers die voortvloeien uit de ontwikkeling van de organisatie.

Momenteel is het verstevigen van een professionele cultuur binnen de onderwijsteams een aandachtspunt. 'Voorwaarde daarvoor is dat mensen binnen een team elkaar feedback kunnen geven, bij elkaar in de klas kijken en regelmatig interviewen plegen. Niet alle teams zijn zover. Het vraagt vertrouwen van medewerkers in elkaar en in hun manager. Als dat er niet is, kan een team daarvoor coaching krijgen,' zegt Ineke Donkervoort. Ook het ondersteunend personeel en het management moeten zich ontwikkelen 'Dat is nodig voor de ontwikkeling van de onderwijsorganisatie.'

Feedback geven en ontvangen, vraagt om vertrouwen

Ieder jaar kijkt het Drenthe College waar de organisatie staat en wat de zwakke schakels zijn waarop in den brede bijscholing nodig is. Het afgelopen studiejaar zijn docenten extra geschoold op examinering en dit jaar is dat loopbaanoriëntatie en -begeleiding. 'Iedereen die bij deze onderwerpen betrokken is, wordt gestimuleerd de scholing te volgen. Verder heeft iedere medewerker de mogelijkheid in de vier zogenaamde roostervrije weken in het jaar zich in te schrijven voor een cursus. Het aanbod wordt samengesteld op basis van vragen van medewerkers. Ieder jaar is er ook een schoolbrede scholingsdag waarbij het aanbod ook wordt bepaald door de stand van de ontwikkeling van de organisatie. Medewerkers hebben dan wel keuze uit verschillende workshops. Professionaliseren is in mijn ogen dat je je persoonlijk blijft ontwikkelen om samen met je team een topprestatie te kunnen leveren.'

Het nieuwe strategisch plan van het Drenthe College voor de periode 2015-2018 heeft als doelstelling dat iedere medewerker en iedere student de beste versie van zichzelf wordt. 'Als het Drenthe College daarin vorderingen maakt, zal de kwaliteit van de organisatie ook weer verder kunnen stijgen,' vindt Ineke Donkervoort. ■

Ineke Donkervoort, tot 1 juli 2015
voorzitter van het College van Bestuur van
het Drenthe College

Interviews: Bianca Hendriks en Aly Broomhaar.

De auteurs zijn freelance journalisten

Gepersonaliseerd leren in een eigentijds curriculum

‘Mijn docenten werken knetterhard’

Recentelijk twitterde Jos Kusters, CvB-voorzitter van ROC Leeuwenborgh in Zuid-Limburg het volgende: ‘Concept kwaliteitsafspraken #Leeuwenborgh besproken met M. Benrida accountmanager OCW. Zoals altijd prettig en inhoudelijk goed gesprek.’ Vakblad Profiel sprak met Jos Kusters en met OCW-accountmanager Monaïm Benrida.

José Vorstenbosch

‘Vanuit het ministerie van OCW gaat veel belastinggeld naar het onderwijs. Het is terecht dat de politiek daar verwachtingen aan koppelt. Het kan geen kwaad dat onderwijsinstellingen ook door externe prikkels uitgedaagd worden de kwaliteit te verhogen,’ aldus bestuursvoorzitter Jos Kusters. Hij is zeer te spreken over de manier waarop minister Bussemakers de kwaliteitsimpuls voor het mbo heeft georganiseerd. ‘Het is gebaseerd op vertrouwen. Waar we in andere gevallen strakke directieven van bovenaf krijgen en ons tot op de millimeter moeten verantwoorden, worden nu twee eisen gesteld: een overeenkomst ondertekenen en op tijd een plan indienen. Aan die verplichtingen hebben wij voldaan. Dat betekent dat we de komende vier jaar extra middelen krijgen om te werken aan kwaliteit. We kunnen nog schuiven in aandachtspunten en rapporteren gaat gewoon via het reguliere jaarverslag.’

Maatwerk

ROC Leeuwenborgh kent een nieuw strategisch beleidsplan waarvan de kwaliteitsafspraken deel uitmaken. Het accent ligt op gepersonaliseerd leren in een eigentijds curriculum, dat samen met het bedrijfsleven up to date wordt gehouden. Jos Kusters: ‘Wij willen toe naar meer maatwerktrajecten, waarbij we de student als uitgangspunt nemen. Daar zetten we de kwaliteitsgelden op in. Uiteindelijk moeten alle studenten wel aan de eindtermen voldoen.’

Hij plaatst ook een kanttekening. ‘Het lijkt erop dat men in Den Haag vindt dat het merendeel van de studenten ondermaats presteert en dat ze met kwaliteitsimpulsen op een hoger niveau kunnen afstuderen. Excellentie mag dan actueel zijn, maar niet iedere leerling kan advocaat worden.’ Hij doelt op het instrument Studiewaarde, één van de drie indicatoren

voor het resultaatafhankelijk budget dat in 2016 beschikbaar wordt gesteld. ‘Alsof je een onderwijsorganisatie met geld kunt prikkelen om studenten beter te laten presteren. Aan welke knop zou je dan moeten draaien? Ik geloof daar niet in. Ik geloof wel in mijn docenten die elke dag knetterhard en ge-

**Niet elke leerling kan
advocaat worden**

passioneerd werken om het maximale uit jongeren te halen. Geen kind is hetzelfde. Leeftijdgenoten met eenzelfde vooropleiding maken andere sprongen op andere momenten. Het is juist de kunst van het opleiden om voor iedere student(e) te ontdekken wat haar of zijn maximale niveau is.’

José Vorstenbosch is freelance journaliste

Monaïm Benrida: ‘Zorg voor maatwerk’

Monaïm Benrida heeft als accountmanager Kwaliteitsafspraken van de directie mbo van het ministerie van OCW dertien mbo-instellingen in zijn portefeuille, waaronder ook het ROC Leeuwenborgh. ‘Bij ROC Leeuwenborgh zijn de medewerkers nauw betrokken. Het past ook bij deze instelling over de grens te kijken. Het is van belang dat elke instelling een eigen koers bepaalt, er is niet één format. Mijn overtuiging is dat je de indicatoren voor het investeringsbudget – vsv-cijfers, diplomarendement en studiewaarde – in samenhang kunt organiseren. Als je studenten via een goede intake een op maat gesneden traject aanbiedt, is de kans groot dat ze een kwalificatie halen. Een leerling die vanuit het vmbo-t binnenkomt heeft studiewaarde als hij op niveau 4 uitstroomt. Als de leerling dat om welke reden dan ook niet blijkt te halen, kun je er ook voor zorgen dat hij in ieder geval met een diploma op niveau 2 de instelling verlaat. Dan heeft hij misschien geen studiewaarde, maar wel een startkwalificatie en is dus geen schoolverlater.’

COLOFON

Speciale uitgave juli-augustus 2015.

Vakblad Profiel verschijnt negen keer per jaar. Het vakblad biedt met de digitale nieuwsbrief ProfielActueel, de website profielactueel.nl en de Pro-meetings een onafhankelijk informatie- en kennisplatform voor de mbo-professional.

Deze uitgave verschijnt in samenwerking met de projectgroep Kwaliteitsafspraken van de directie MBO van het ministerie van OCW

De redactie, abonnementenadministratie, advertentieafdelingen uitgever zijn gevestigd op het volgende adres:

Postadres

Profiel Vakblad
Postbus 375
8200 AJ Lelystad

Bezoekadres

Profiel Vakblad
Larserpoortweg 50
8218 NK Lelystad

tel. 0320 - 22 99 22
info@profielproducties.nl

www.profielvakblad.nl

Hoofdredacteur

Ben Claessens

Eindredactie

Redactie Profiel Producties bv

Teksten

Aly Breemhaar, Maaïke Flinterman, Bianca Hendriks

Illustraties

Felix Guérain

Cover

Shutterstock

Vormgeving en opmaak

uNiek-Design.nl, Grafisch ontwerp bureau, Almere

Uitgever

Profiel Producties bv

Gratis aanmelden voor e-nieuwsbrief Profiel Actueel

Profiel Actueel is gratis voor professionals die betrokken zijn bij de bve sector. U kunt u aanmelden via profielactueel@profielproducties.nl of www.profielactueel.nl/aanmelden-nieuwsbrief.

UW EIGEN KWALITEITSCIRKEL

voor het mbo-jaar 2015-2016

Waarom - *De motivatie*

Waarom sta ik 's ochtends eigenlijk op?

Hoe - *De werkwijze*

Hoe wil ik werken? Hoe wil ik lesgeven?

Wat - *Het resultaat*

Wat moet het opleveren voor de student, de school en voor mij?